

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/163/2021
Identifikačné číslo spisu:	8219201072
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8219201072.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Viery Petrikovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobcu: Intrum Slovakia s. r. o., Bratislava, Mýtna 48, IČO: 35 831 154, právne zastúpeného: advokát JUDr. Ján Šoltés, Bratislava, Mýtna 48, IČO: 37 927 795, proti žalovanej: V. F., narodená U., A., o zaplatenie 2.539 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 7Csp/15/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 30. novembra 2019 sp. zn. 23Co/145/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 23. októbra 2019 č. k. 7Csp/15/2019-87 zamietol žalobu, ktorou sa právny predchodca žalobcu - obchodná spoločnosť Všeobecná úverová banka, a. s., Bratislava, Mlynské nivy 1 (ďalej len „právny predchodca žalobcu“) domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu 2.539 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 21. apríla 2019 do zaplatenia titulom zmluvy o vydaní a používaní kreditnej platobnej karty VÚB, a. s., uzatvorenej dňa 26. septembra 2008 a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie konštatoval, že na základe § 52, § 54, § 524, § 525 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 2 až § 4 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov a § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dospel k záveru, že v danom prípade došlo k uzavretiu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, v ktorej podľa zistenia súdu absentovali náležitosti vymedzené v § 4 ods. 2 písm. g), h), i), j) a k) zákona o spotrebiteľských úveroch a tieto údaje neobsahovali ani takmer nečitateľné všeobecné obchodné podmienky žalobcu. Vzhľadom na uvedené chýbajúce náležitosti zmluvy teda bolo možné poskytnutý úver jednoznačne považovať za bezúročný a bezpoplatkový s poukazom na § 4 ods. 3 zákona o spotrebiteľských úveroch. V danom prípade žalovaná čerpala finančné prostriedky v sume 1.758,44 eur a na úhradu úveru vrátila sumu 2.887,54 eur.

2. K návrhu žalobcu na vydanie rozsudku pre uznanie na základe písomného vyjadrenia žalovanej k žalobe zo dňa 09. septembra 2019 súd prvej inštalácie uviedol, že podmienky pre vydanie takého rozhodnutia podľa § 282 CSP splnené neboli. Tento záver odôvodnil tým, že (ods. 26. odôvodnenia jeho rozsudku) v uvedenom vyjadrení žalovaná uplatnený nárok v sume 2.539 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne z tejto sumy od 21. apríla 2019 do zaplattenia ako aj nárok na náhradu trov konania čo do dôvodu ani čo do výšky výslovne a v celosti neuznala; uviedla len, že si dlh voči žalobcovi uvedomuje, nešpecifikovala však výšku príslušenstva tohto dlhu, ani z akého dôvodu ho takýmto spôsobom má uznať. Jej následný prednes na pojednávaní nesvedčil o žiadnej skutočnej a konkrétnej vedomosti o výške tohto dlhu voči žalobcovi v čase doručenia vyjadrenia súdu, ako aj dôvodnosti uplatneného nároku. Navyše z písomného vyjadrenia žalovanej nevyplyva, ani či k uznaniu dlhu má dôjsť aj v prípade, ak je uplatnený nárok v celom rozsahu premĺčaný. Súd prvej inštalácie preto toto vyjadrenie žalovanej vyhodnotil iba ako žiadosť o povolenie splácania súdom priznaného nároku alebo jeho časti v primeraných splátkach.

3. Vychádzajúc tak z vyššie uvedeného záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako aj zo zistenia o úplnom vrátení čerpaných finančných prostriedkov žalovanou považoval súd prvej inštalácie žalobu za nedôvodnú, preto ju v celosti zamietol.

II.

4. Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 30. novembra 2020 č. k. 23Co/145/2019-122 (ďalej ako „odvolací súd“, „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. V odôvodnení rozhodnutia krajský súd konštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštalácie bolo vo výroku vecne správne, súd prvej inštalácie správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol, preto sa odvolací súd stotožnil s jeho rozhodnutím. „Je pravda, že vo vyjadrení doručenom súdu prvej inštalácie dňa 09. septembra 2019 žalovaná uviedla, že povinnosť uhradiť dlh v uvedenej výške (predtým sa uvádza suma 2.539 eur s príslušenstvom) si uvedomuje a chce ho uhradiť. Na pojednávaní dňa 23. októbra 2019 žalovaná už uviedla, že nárok uplatnený žalobcom neuznáva ani čo do dôvodu ani čo do výšky, a to z dôvodu, že nevie povedať, aká je skutočná výška jej dlhu voči žalobcovi. Bez ohľadu na to, či žalovaná uznala uplatnený nárok, podstatné pre rozhodnutie v danej veci bolo, či súd prvej inštalácie je v prípade uznávacieho prejavu v spotrebiteľskom spore vždy rozhodnúť rozsudkom pre uznanie, aj keď konajúci súd má zo spisu vedomosť o tom, že sa v konaní uplatňujú aj nároky z neprijateľných zmluvných podmienok, resp. nároky poškodzujúce spotrebiteľské práva. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštalácie takúto povinnosť nemal.“

6. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštalácie správne konštatoval, že ustanovenia CSP je potrebné vykladať aj v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie (čl. 3 ods. 1 CSP), z ktorej vyplýva povinnosť súdov prihliadať aj na neprijateľné zmluvné podmienky a porušenia spotrebiteľských práv, a to aj v prípade neaktivity spotrebiteľa (napr. Rozsudok Súdneho dvora zo dňa 04. júna 2020 C 495/19). Správne preto súd prvej inštalácie zohľadnil bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru napriek uznávaciemu prejavu žalovanej a rozhodol na základe tohto právneho posúdenia o zamietnutí žaloby, pretože žalovaná zaplatila viac, ako jej právny predchodca žalobcu poskytol. Za vecne správny považoval odvolací súd aj výsledku konania zodpovedajúci výrok o trovách konania.

7. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

III.

8. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP v celom rozsahu, nakoľko odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil a zopakoval nesprávny procesný postup súdu I. inštalácie, čím žalobcovi znemožnil uskutočniť jeho procesné právo na rozhodnutie veci rozsudkom pre uznanie podľa § 282 CSP.

9. Dovolateľ dôvodil, že žalovaná v konaní pred súdom I. inštancie uznala uplatnený nárok vo svojom písomnom vyjadrení k žalobe zo dňa 09. septembra 2019, v ktorom uviedla, že si uvedomuje svoj dlh vo výške 2.539 eur s príslušenstvom a zároveň žiadala o možnosť uhradiť ju v splátkach 20 eur mesačne. Ide o určitý uznávací prejav žalovanej, ktorým uznala žalobou uplatnený nárok. Žalobca navrhol, aby súd vo veci rozhodol rozsudkom pre uznanie. Súd I. inštancie mal vo veci rozhodnúť rozsudkom pre uznanie, čo neurobil, keď nesprávne posúdil uznanie nároku len ako žiadosť o splátky (str. 8, ods. 26. rozsudku súdu I. inštancie). Odvolací súd síce vyhodnotil tento procesný úkon žalovanej ako uznanie uplatneného nároku, avšak podľa jeho názoru v spotrebiteľských sporoch nemá súd povinnosť rozhodnúť rozsudkom pre uznanie (str. 3, ods. 4. napadnutého rozsudku). Tento právny názor odvolacieho súdu je v príkrom rozpore s § 282 CSP, je vyjadrením svojvôle odvolacieho súdu pri jeho rozhodovaní. V prípade uznania nároku žalovaným súd neskúma hmotnoprávne predpoklady uznania (Števec, M., Ficová, S. a kol.: Občiansky súdny poriadok, I. diel, Komentár, 2. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 555) a uznanie nároku nie je možné vziať späť (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. marca 1999 sp. zn. 6Obo/380/98, publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 10/2000).

10. Keďže boli splnené všetky zákonné podmienky pre rozhodnutie rozsudkom pre uznanie, nemohol podľa dovolateľa odvolací súd potvrdiť rozsudok súdu I. inštancie ako vecne správny.

11. Na základe vyššie uvádzaných dovolacích dôvodov žalobca navrhol, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

IV.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

14. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

15. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Keďže dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ide o dovolanie prípustné. V ďalšom sa preto dovolací súd zaoberal dôvodnosťou dovolania.

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak,

18. že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

19. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

20. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

21. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

22. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami.

23. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

24. V danom prípade žalobca odvodil prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, keď porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil a zopakoval nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, čím znemožnil žalobcovo procesné právo na rozhodnutie vo veci rozsudkom pre uznanie podľa § 282 CSP. Namietol, že žalovaná v konaní pred súdom prvej inštancie uznala uplatnený nárok a žalobca navrhol rozhodnúť rozsudkom pre uznanie, preto súd prvej inštancie mal vo veci rozhodnúť rozsudkom pre uznanie, čo neurobil, ale skonštatoval, že v spotrebiteľských sporoch nemá súd povinnosť rozhodnúť rozsudkom pre uznanie.

25. K danej námietke najvyšší súd uvádza, že súd prvej inštancie správne zohľadnil otázku existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve uzatvorenej medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou (ods. 24., 25. jeho rozsudku), s čím sa odvolací súd stotožnil. V

spotrebiteľských sporoch sú súdy povinné chrániť spotrebiteľa ako slabšiu stranu, a to aj tým, že z úradnej povinnosti prihliadajú na existenciu neprijateľných zmluvných podmienok v zmysle § 295 a § 298 CSP.

26. Najvyšší súd SR ako súd dovolací v uznesení zo dňa 27. apríla 2022 sp. zn. 1Cdo/63/2019 vyslovil názor, že „súdy sú povinné v spotrebiteľských sporoch chrániť slabšiu stranu, a to aj tým, že z úradnej povinnosti prihliadajú na existenciu neprijateľných zmluvných podmienok s poukazom na ustanovenia § 295 a § 298 CSP. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bolo z úradnej povinnosti (a to aj v prípade uznávacieho prejavu žalovaných 1/ a 2/) posúdiť predmetnú spotrebiteľskú zmluvu alebo iné zmluvné dokumenty s ňou súvisiace z hľadiska toho, či obsahujú takú zmluvnú podmienku, ktorá je neprijateľná, a v nadväznosti na výsledok takého posúdenia rozhodnúť, či prizná procesnoprávne účinky uznávacím prejavom žalovaných 1/ a 2/ a ak áno, v akom rozsahu. V prípade, že po vyššie uvedenom posúdení dospeje súd prvej inštancie k záveru, že zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré sú v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatné a vzhľadom na § 40a Občianskeho zákonníka ide o neplatnosť absolútnu, bude jeho povinnosťou nepriznať uznávaciemu prejavu procesnoprávne účinky v takom rozsahu, v akom je zmluva o spotrebiteľskom úvere absolútne neplatná.“

27. V rozsudku zo dňa 30. novembra 2021 sp. zn. 7Cdo/179/2020 (R 25/2020) vyslovil najvyšší súd názor, že v spotrebiteľskom spore možno za relevantný prejav spotrebiteľa, že uznáva nárok dodávateľa (§ 282 Civilného sporového poriadku) považovať iba jednoznačný, pochybnosti nevyvolávajúci prejav spotrebiteľa, ku ktorému pristúpil až po osobitnom poučení súdom v zmysle § 292 písm. b) Civilného sporového poriadku. Bez takéhoto poučenia súdom samo vyjadrenie spotrebiteľa, že „si je vedomý dlhu“ a „chce dlžnú sumu zaplatiť“ nemožno považovať za uznanie nároku.

28. V danom prípade žalovaná pred podaním vyjadrenia k žalobe, ktoré bolo súdu doručené 09. septembra 2019, v zmysle § 292 písm. b) CSP poučená nebola.

29. Z oboch rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, že svoje rozhodnutie založili na závere o bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru. Pokiaľ ide o dovolateľovu námietku ohľadne uznania dlhu, je potrebné zdôrazniť, že súd prvej inštancie vyjadrenie žalovanej z 09. septembra 2019 ako uznanie dlhu neposúdil, pričom odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a vo veci správne rozhodol a s jeho rozhodnutím sa stotožnil. Oba nižšie súdy za rozhodujúce pre rozhodnutie vo veci považovali (a to aj pre prípad uznávacieho prejavu) neprijateľné podmienky spotrebiteľskej zmluvy, v ktorom prípade súd nemá povinnosť rozhodnúť rozsudkom pre uznanie.

30. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy nepostupovali v prejednávanej veci podľa predstáv dovolateľa. S poukazom na vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu dovolací súd nepovažoval dovolanie žalobcu za dôvodné. Dovolací súd preto rozhodol o zamietnutí dovolania žalobcu podľa § 448 CSP.

31. Nárok na náhradu trov dovolacieho konania posudzoval dovolací súd v zmysle zásady úspechu. V dovolacom konaní mala úspech žalovaná, ktorej však v tomto konaní nevznikli žiadne trovy (k dovolaniu žalobcu sa nevyjadřila), preto jej dovolací súd nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (§ 453 CSP v spojení s § 251 a § 255 ods. 1 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát dovolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.